

TARINOITA

Messi
Menninkäisen
lajittelureppuun

Messi Menninkäinen

Messi Menninkäisen tarina on vuorovaikutteinen ympäristökasvatusohjelma varhaiskasvatukseen.

Tavoite: Tutustua tarinan ja leikin avulla jätteen synnyn ehkäisyyn ja jätteiden lajitteluun

Kohderyhmä: 5-6 -vuotiaat

Ryhmäkoko: normaali päiväkotitai kerhoryhmä

Kesto: noin 1 tunti

Valmistelut:

Lapset istuvat omille paikoilleen. Kaille sidotaan peikönhännät vatsan ympärille. Messi ja peippo asetetaan näkyvälle paikalle. Muu rekvisiittaa (mm. roskikset, roskat, roska-auto) on hyvä pitää alussa piilossa, mutta käden ulottuvilla.

Tarinan eteneminen:

Ohjaaja lukee tarinaa, jonka edetessä tarinan väliin on sijoitettu toiminnallista tekemistä tukemaan tarinan kulkua. Tarinan jälkeen lapset voivat tutustua vapaasti nukkeihin, roska-autoon ja muuhun rekvisiittaan. Lopuksi osallistujille voi jakaa muistoksi Messi-tarrat.

Toiminnallisen tarinan lisäksi vihkosessa on 14 pienempää tarinaa, jotka voi kertoa myöhemmin muistuttamaan Messistä ja tärkeistä ympäristöasioista. Tarinat on saatavilla myös sähköisinä osoitteesta www.phj.fi

Messi Menninkäinen

Lapset saavat peikon hännät ennen tarinan aloitusta ja istuvat paikoilleen.

Messi Menninkäisellä on siivouspäivä. Oikeastaan Messillä on siivouspäivä joka päivä. Hän juoksentelee päivät pitkät metsässä, joten miksei samalla vähän siistisi omia kotikulmia. Pitkällä menninkäisen hännällä on hyvä pyyhkiä pölyjä kotinurkista ja siistiä metsäpolkua. Messin kodissa ei ole paljon tavaraa, joten pölyt on helppo pyyhkiä ja siirtyä siistimään metsää. Tänä on hyvä päivä. Sää on juuri sopiva ja luonto parhaimmillaan. Mustikanvarvut, männyt ja koivut tervehtivät Messii ilahtuneena jälleennäkemisestä. Pian paikalle lentää myös Messin ystävä peippo.

Lapset mittailevat ja katselevat häntänsä ja lähtevät pyyhkimään pölyjä leikisti lattialta ja nurkista. Pienen siivoushetken jälkeen lapset käyvät tervehtimässä kuvia mustikasta, männystä ja koivusta ja palaavat takaisin istuman paikalleen.

Peippo näyttää hätäntyneeltä ja lennähtää Messin olkapäälle. Sillä on tärkeää asiaa. Edellisenä päivänä metsässä oli käynyt ryhmä lapsia retkellä. Peippo oli lennähtänyt hyvälle paikalle puun oksalle tarkkailemaan lasten puuhia. Oli mukava katsella, kuinka lapset hyppelivät sammalmättäältä toiselle ja kiipesivät kaatuneen puunrungon yli. Kuusen tuuheat oksat piilottivat allensa juuri sopivan tilan majaleikkiin, käpyjen ja keppien avulla valmistui maukas leikkiateria. Voi kuinka kivaa heillä näytti olevan.

Kysytään lapsilta, mitä sellaisia leikkejä, joihin ei tarvitse tavaroita, he tietävät (mm. hippa, piilosta, lumi-veistokset, kirkonrotta). Leikitään joku lyhyt aineeton leikki (esim. seuraa johtajaa, kapteeni käskee).

Aurinko alkaa olla korkeimmillaan on aika lounastaa. Lapset etsivät repuis-taan istuma-alustat ja eväät ja asettautuvat mukavasti pehmeälle sammalelle syömään. Tuli ihan vesi kielelle herkullisia porkkanoita ja leipiä katsellessa. Retkikeittimessä porisi maukas hernekeitto. Lapsilla oli varmasti jo kova nälkä leikkien jälkeen. Peipon omakin maha alkoi jo kurnia herkkuja katsellessa. Peippo päätti lurauttaa pienen laulun lasten iloksi.

Maistellaan näkymätöntä ruokaa omalla paikalla istuen. Laitetaan pehmopeippo kiertämään siten, että kaikki saavat laulattaa sitä vuorollaan omalla paikallaan.

Ruoat katosivat nälkäisten lasten suihin ja porukka alkoi pakata tavaroitaan. Pian koko ryhmä jatkoi matkaansa ja katosi puiden taakse. Mutta oi, mitä peipon silmissä hämmötti! Juuri siinä, missä lapset hetki sitten söivät eväitään, makasi kolme kiiltävää ja maukkaan näköistä matoa. Nälkäinen peippo syöksyi kohti maata, nappasi yhden madoista nokkaansa ja lennähti tyytyväisenä takaisin puun oksalle. Juuri ennen kuin peippo ehti nielaista, hän tajusi jotain olevan vialla ja sylkäisi madon suustaan. Onko mato pilaantunut vai mikä on vialla? Peippo katsoi matoa tarkemmin ja huomasi sen olevan kummallisen läpinäkyvä ja muutenkin outo. Peippo otti madon mukaansa, jotta voisi esitellä sen Messille.

Messi tutki tarkkaan Peipon tuomaa matoa. Kiiltävässä madossa oli jotain kummallista. Se oli liian sileä, kuiva ja rapiseva ollakseen kastemato, lisäksi siitä näkyi läpi! Ei, se ei ollut mato vaan muovio: pillimehun pillin kääremuovi. Eihän sellainen sovi linnunruuaksi.

Kysytään lapsilta, mitä pitää tehdä, jos metsäretkellä tulee roskia (laitetaan taskuun tai reppuun ja viedään roskikseen). Kaikki pienetkin roskat pitää kerätä mukaan, koska esimerkiksi muovi ei maadu metsässä ja aiheuttaa haittaa kasveille ja eläimille. Emme mekään halua, että kukaan tulee roskaamaan meidän kotia, joten ei roskata kasvien ja eläinten kotia.

Mietitään yhdessä, millaisista eväistä ei tule roskaa (leipä eväsrasiassa, mehu pullossa, pestävät astiat).

Messillä on tapana keräillä huolimattomien ihmisten jättämiä roskia metsästä, siten erilaiset ihmisten käyttämät materiaalit ovat tulleet hänelle hyvin tutuiksi. Messi pärjää itse mainiosti ilman karkkipapereita, pahvimukeja ja purkkaa, koska karkeiksi kelpaavat makeat metsämansikat, juomakuppina toimii oma käsi ja eiväthän menninkäiset syö purkkaa. Purkka on muutenkin inhottavaa metsään sylkäistynä, koska se tarttuu ikävästi turkkiin eikä meinaa irrota millään ja sen häviäminen luonnosta voi kestää jopa 20 vuotta.

Lapset keräävät roskat, jotka on laitettu huoneen nurkkaan tai johonkin reunaan, jossa ne eivät häiritse tarinan alkuosaa. Roskat tuodaan yhteen kasaan tarinankertojan luo ja istutaan takaisin omalle paikalle. Tutkitaan, mitä kaikkia roskia löydettiin.

Messin keräämiä roskia on kertynyt jo sen verran, että on aika viedä ne roskikseen. Messi pyytää peipon mukaansa ja yhdessä Messi ja peippo lähtevät kohti läheisten talojen roskiksia. Homma ei ole helppo. Menninkäiset haluavat pysytellä ihmisiltä piilossa, joten paikalle on hiippailtava hiljaa. Lisäksi roskapusia ei voi niin vain sujauttaa roskikseen, koska jätteet pitää lajitella. Ensin on tarkkailtava hiljaa ihmisten puuhia, jotta osaa itse heittää roskat oikeaan astiaan.

Hiippaillaan ympäri huonetta ja kiikaroidaan käsillä ihan hiljaa. Kokeillaan kävellä varpailla ja kyykyssä ilman tömistelyä. Lopuksi palataan taas omalle paikalle.

"On tämä kummallista puuhaa", Messi ajattelee. Ensin valmistetaan turhia tuotteita ja sitten ne heitetään roskiin. Lisäksi osa roskista olisi vielä ihan käytökelpoisia. Mutta nyt joku lähestyy roskiksia: kaksi lasta hyppelee iloisesti roskapussit heiluen kohti roskiksia. Silmät ja korvat tarkkana, yleensä lapset ovat tässä hommassa hyviä. Ja niin lentävät sanomalehdet paperinkeräykseen, puuropaketit kartonginkeräykseen ja omenankuoret biojätteeseen. Pian roskakatos hiljenee ja Messi pääsee lajittelemaan tuomansa roskat.

Lajitellaan kerätyt ja roskat ja mietitään, miten osan roskista olisi voinut jättää tuottamatta (esim. pillimehu - oma mehupullo, kertakäyttömuki - kestromuki, pieni vaate → kirppikselle)

Peippo on ihmeissään tästä kaikesta. Ei peipon kodissa tule roskaa: linnunsulat eivät koskaan jää liian pieniksi, kuten ihmisten vaatteet eivät kä linnunpoikaset juo pillimehuja tai leiki rikkimenevillä leluilla. Vielä suurempi ihme koittaa, kun paikalle saapuu roska-auto tyhjentämään yhden roskiksista. Roska-auton kuljettaja kiinnittää roska-astian autoon, painaa nappia ja auto kippaa roskat autoon. Peippo jää ihmettelemään, mihin roskat matkaavat. Siihen ei Messikään tiedä vastausta. Hän on jo pitkään suunnitellut hyppäävänsä salaa auton kyytiin selvittääkseen, mihin roskia kuljetetaan, mutta ei ole vielä uskaltanut toteuttaa suunnitelmaa. Ehkäpä vielä jonain päivänä tämä arvoitus ratkeaa.

Kerrotaan yhdessä lasten kanssa Messille, mihin roska-autot ajavat (jätekeskukseen, kierrätyslaitokset) ja mitä roskille tapahtuu (kierrätetään materiaalina, kaasutetaan, poltetaan)

Tarinan jälkeen lapset saavat vielä omatoimisesti tutustua roska-autoon, pehmopeippoon, jäteputkiin, lajittelulaminaatteihin ja muuhun rekvisiittaan.

Messi Menninkäisen lajittelurepun pikkutarinoita

Alkusanat

Sikurimetsän kansa ja ympäristön aiheuttamia huolia pikkuväessä

Kujalan jätekeskuksen lähellä on pieni metsikkö suoalueen reunalla jota kutsutaan **Sikurimetsäksi**. Siellä asustavat keijukaistytöt **Säde** ja **Suhina** sekä keijupoika **Kaisla**. Siellä ne lentelevät ja liihottelevat ystävällisten eläinten; hiiren, hirvien, peurojen, lintusten ja oravien kanssa. Kujalan **Messi Menninkäinen** on tullut niille vuosien varrella tutuksi, sillä Messi ei ole malttanut oleilla ainoastaan kotipiirissään Kujalassa. Messi, keijut ja eläimet haluaisivat ympäristön

kaikkialla säilyvän siistinä. Ne keskustelivat niin rikkoutuneista polkupyöristä kuin roskaamisesta.

Osassa tarinoita esiintyy ihan tavallisia lapsia, jotka pohtivat Messin ja keijujen tapaamista maailman menoja kuluttamisen ja jätteen synnyn ehkäisyn näkökulmista. Heitä auttaa **Jätekeskuksen jäteneuvoja Miisa**.

Tarinat on päivitetty jätehuollossa muuttuneiden lajittelu- ja toimintojen muutosten mukaisiksi. Alkuperäiset tarinat julkaistiin PHJ:n vuoden 2010 LOKI-kalenterissa. Tarinointi: *Kirsti Vaara*

Sitä sattuu ja tapahtuu

Paavolle ja vaarille oli syntynyt erimielisyys. Vaarin kännykkä oli pudonnut rintataskusta lavuaariin. Liukas kännykänkuori ja kasvojaan huuhtelamaan kumartunut vaari. Paavo olisi laittanut kastuneen kännykän energiajätteisiin – sehän on suurimmaksi osin muovia. Koulussa oli ollut puhetta energiajätteistä ja muovi oli jäänyt vahvasti Paavon mieleen. Vaari taas oli sitä mieltä, että kännykkä kuuluu sähköromuihin, kun siinä on akku. Lopulta kiistään haluttiin ulkopuolinen erotuomari.

- Mennään pilkkomaan ne loput risut ja odotetaan kun äiti tulee hakemaan sinua, sanoi vaari.

Aikamoisen pinon he saivat pätkittyä pihasta kaadetusta koivusta. Ohuemmat oksat sitten saatiin oksasilppurilla pieniksi ja niin saivat loputkin risut kyytiä ja vaarin kompostori kuiviketta. Yksissä tuumin kannettiin suuri saavi liiterin seinustalle ja laitettiin siihen sateen varalta suoja.

Äiti tuli pyörällään posket punoittaen ja toi kahvipullat. Termospullostasta riitti vielä kupilliset jokaiselle.

- Mukavan touhuilun jälkeen ulkona kahvi maistuu parhaimmalta, sanoi vaari ja sulki oikein silmänsä nautinnollisesti. Ja siinä samassa hänen mieleensä muistui keittiön pöydänkulmalle jäänyt pilalle kastunut kännykkä.

- Kuule Mirkku, meille jäi sisälle yksi ratkaisematon asia. Minä höperö kumaruin liian reippaasti naamanpesuun ja kännykkä luikahti pesuveteen ja nyt siitä ei taida enää puhelimeksi olla.

- Jassoo, siksi et vastannut kun yritin soittaa ja sanoa, että tulen kaupankautta ja olisin vaan kysynyt tarvitseeko jotain tuoda, sanoi äiti ja vaikutti helpottuneelta jatkaessaan – sitä kun aina ajattelee vaikka mitä kun ei vastausta kuulu. Ollaan niin kännykkäkansaa.

Niin mikä asia teillä on ratkaisematta? Äiti mietti tovin ja alkoi näpytellä omaa kännykkäänsä.

- Hei, täällä PHJ:n sivuilla on selvästi ohjeena laittaa kännykkä sähkölaiteromuksi. Isä, sullahan on liiterissä se laatikko, jossa on ne rikkinäiset jouluvalot ja maalipurkit menossa jäteasemalle? Laita sinne niin menee oikeaan paikkaan, vaikka ottaahan ne koneita myyvät kaupatkin noin pieniä nykyisin.

Lajittelu tuntuu joskus niin helpolta, mutta joskus tulee tenkkapoo. Kaikkiin kysymyksiin on kuitenkin saatavilla vastaus. Aina kannattaa kysyä ja selvittää, niin jää mukava mieli siitä, että on lajitellut oikein.

- Tietoja löytyy niin netistä kuin Lokki-kalenteristakin, tiesi vaari, jonka keittiön seinältä ongelma olisi voitu tarkistaa, jos olisi hoksattu.

Kännykkä tuntuu niin pikkuruiselta, että mitä hyötyä siitä oikein on? Pienestä kännykästä puretaan erilleen eri metalleja ja muovit ja ne käytetään hyödyksi materiaaleina.

- Pienistä puroista ne suuret meretkin syntyvät, sanoo vanha viisaus, sanoi vaari. Näinhän se taitanee ollakin.

Voisitko sinä antaa

Messi Menninkäinen asuu Kuja-lan jätekeskuksessa. Se liikkuu ihmissilmiltä näkymättömissä, se on tutustunut Sikurimetsän keijukaisten ja metsän eläinten kanssa. Messi on hyvin utelias tai kauniimmin sanottuna tiedonhaluinen. Miksi asioita tehdään niin kuin tehdään, eikä toisin. Metsänväki ja Messi ovat pohtineet monia jättekysymyksiä, sillä jätteet ovat aiheuttaneet niille paljon päänvaivaa.

Luontoon heiteltyt lasit ja metallit ovat viiltäneet haavoja eläinten jalkoihin, eivätkä isot ja rikkinäiset sohvut metsässä ole suinkaan kaunistukseksi. Miksi ihmiset eivät jaksaa ajatella toisia? Miten voisimme toimia viisaammin ja tuottaa jätteitä vähemmän? Keijut ja

Messi kurkistivat kerran pihatalkoiden jätelavalle ja hämmästyivät kun ihmiset olivat heittäneet pois niin paljon tavaroita, joita pikkuisen korjaamalla olisi vielä voinut hyvinkin käyttää. Sinäkin sait ehkä uudet viiрукkaat villasukat joulupukilta. Mitä niille edellisille on tapahtunut? Jos niissä oli vain reikä, olisiko ne vielä voinut parsia, vaikka va-rasukiksi. Jos ne olivat sinulle pienet, kenelle ne vielä voisi antaa.

Messi ja Sikurimetsän keijut: Suhi-na, Säde ja Kaisla jatkavat pohdintoja yhdessä jäteneuvoja Miisan kanssa. Jäteongelmien, siis mihin jäteastiaan mikin kuuluu tai mitä tekisin käytetyille tarpeettomille tavaroilleni, löytyy aina vastaus.

Kiiltää jo jää

Messi katseli kun Sikurimetsän lam-melle oli tullut joukko tyttöjä. Mi-tähän ne aikovat tehdä mieltä Messi. Tytöt olivat istahtaneet rantatöyräälle ja ryhtyneet ottamaan kenkiä jalastaan. Messi katsahti omiin jalkoihinsa. Pikkuisen olivat tappuraiset tarttuneesta lumesta. Ensimmäinen tytöistä nousi huojuen seisomaan ja huudahti: - Ai kauheeta, kun nää mun luistimet on jäänyt pieneksi, varpaita puristaa. Toi-nen tyttö hoippui ja lenksutti omillaan vaivalloisesti ja kääntyi sitten kaverin-sa puoleen ja kysyi:

- Voidaankohan me vaihtaa, kun nämä mun on ison siskon, ja ne on mulle liian isot?

Sitten tytöt riisuivat luistimensa ja vaihtoivat.

- Nyt on hyvä luistella, sanoi se ensimmäinen tyttö, yhtään ei purista. Ja pian lammen jäisellä kannelle liiteli luistelijatyttöjä kuka tehden kahdeksikkoja kuka potkaisi terävillä luistimenkärjillä pitkään vaakaliukuun. Kaikkien posket alkoivat punottaa innosta ja reippaasta ulkoilusta.

Mikä se on, reikiä, muttei ole reikäleipä?

Ville oli viettänyt koulun jälkeen aikaa jäämässä. Kun hän oli mennyt mäkeen suoraan koulusta, ei mukana tietenkään ollut pulkkaa. Olisi pitänyt olla. Kyllä Ville se tiesi, mutta houkutus oli suuri, kun hän oli kuullut muiden iloisia ääniä ja hanki hohti valkoisena jäämäen vierustalla auringonsäteiden ansiosta. Niinhän siinä sitten kävi, etteivät housujen polvet ja persaukset enää kestäneet. Voi, voi. Äiti oli paikannut takapuolen ja toisen polven jo syksyllä ja mummi toisen hiihtolomavierailun aikana. Ville oli ehtinyt laskea mäen jo monta, monta kertaa. Jokainen kerta oli raastanut reikää hieman suuremmaksi, jääkin oli paikoitellen rosoinen. No, näitähän sattuu, eivät mitkään housut kestä ikuisesti.

Kotona äitiä tietenkin harmitti – vähän. Äiti oli toivonut housujen kestävän kevään ajan, sillä Ville, kuten muutkin

lapset kasvavat pituutta kesän aikana ja syksyllä on melko varmasti uusien housujen hankkiminen edessä. Tuumittiin sitten miten kevätajasta selvitään. Se oli varmaa, ettei jo paikattuja housuja enää kannata paikata. Sitten Ville muisti Miisan neuvon: Katsotaan, olisiko Kierrätyskaistalla housuja myytävänä. Juuri nyt ei ollut, mutta äiti laati ilmoituksen, jossa halutaan ottaa tai ostaa poikien toppahousut kokoa Ville.

Mutta hei, mihinkäs me ne risat housut laitetaan? kysyi äiti. Ville muisti kuulleensa, että nyt saa vaatteita laittaa energiajätteisiin. "Tarkistetaan netistä," ehdotti Ville. Äiti aukaisi netin ja PHJ:n kotisivuilta he saivat varmistuksen, että kaikki tekstiilit saa laittaa energiajätteisiin.

Äiti ilahtui, kun hän oli jo pitkään jahaillut siivoavansa vaatekaappeja. Nyt tämä homma alkaa luistaa. Ehjät, pieneksi jääneet Villen vaatteet viedään vaatekeräykseen tai kirpputorille. Korjauskelvottomat, reikäiset paidat ja puserot pihan energiajäteastiaan.

Lopulta äiti oli oikeastaan tyytyväinen. Hän ei vaan muistanut lajitteluohjeita. Vaatteet eivät ole ihan jokapäiväisiä poisheitettäviä.

Parin päivän kuluttua äidille soitettiin ja tarjottiin Villelle sopivia housuja. "Ei maksa yhtään mitään, ihanaa vaan, että saavat jatkokäyttöä. Ovat jääneet meidän pojalle pieneksi." Sanoi soittaja.

Yhdessä iloisempaa

Säde niittykeiju liiteli ihastuksissaan välkkyvässä kevätaringossa. Se nautti valosta, jota hanget heijastelivat. Lumi oli alkanut sulaa. Hupenevan hangen ripistely, jäiden helinä kertoivat, että kohta on maa paljaana. Ennen kuin kasvit alkavat työntyä esiin kuluu vielä tovi aikaa, mutta lämmin hiveli Säteen lentoa. Vain muutama viikko, niin pajuissa kissat pörhistyvät ja leskenlehdet täplittävät sulanutta maanpintaa.

Kiitelemisen nautinto huumasi Säteen päätä. Pikkuinen keiju tarvitsi kuitenkin hieman lepoa ja se laskeutui jo paljastuneen suuren kiven päälle. Yhtään ei pikkuvarpaita palellut kun kiven pintaan oli hiukkasen lämmennyt. Huokaituaan Säde katseli ympärilleen. Aivan kiven juurella oli muovipussi, josta pursusi roskia. Kuka on ne tänne tuonut? Säde valpastui ja tähysti kiveltä kauemmas. Autonrengas lojui männynrunkoon laiskasti nojaten. Kuinka se on tänne keskelle metsää kierinyt? Voi itku, täällä on ollut roskaajajoukkoa, joka ei yhtään ole välittänyt siitä, miten ikävältä rojut näyttävät ja että ne pilaavat ympäristöä. Ihminen, joka näin tekee, on aika ajattelematon. Minun täytyy puhua tästä muille, ajatteli Säde. Ehkäpä me saamme kootuksi joukon reippaita talkoolaisia siivoamaan tienoon, vaikka kaikkein hienoita olisi, kun kukaan ei heittäisi roskaa ympäristöön.

Pyörät kesäkuntoon

Sulaneita pyöriteitä siivottiin. Kivunut hiekka pölysi hieman. Messi oli kerrostalon jätekatoksen suojassa kuunnellen poikien jutustelua. Pojat olivat edellisenä kesänä huomanneet poisheitettyjä polkupyöriä talkoolavalla taloyhtiön pihalla. Silloin he olivat päättäneet, että koska pikkuisen rikkoutuneen pyörän voisi aika pienellä vaivalla kunnostaa käyttöön, niin sen he tekevät. Pyörät oli otettu talteen ja siirretty talon kerhohuoneeseen, jossa niitä oli talven mittaan kunnostettu. Yksi pyöristä oli pikkuinen, vaaleanpunainen. Se oli ollut pikku Siirin, ja jäänyt hänelle pieneksi. Pyörästä oli etukumi puhjennut. Maali oli kulunut ja ruoste pilkotti paikoin. Tarakka oli ollut vinossa. Vinossa siksi, että Siirin isovelji Olli oli pyörää hieman lainaillut ja huolimattomasti käsitellyt, sekä unohtanut pihalle sateeseen moneksi viikoksi.

Poikien kierrätyskerho oli puuhannut koko talven. Villen isä oli auttanut ja lainannut pojille työkalujaan. Kaikki kolme pyörää oli nyt käyttökunnossa ja mietittiin mitä niille tehtäisiin. B-rappuun oli talven aikana muuttanut äiti, jolla oli pikkuinen lida-tyttö. Villen isä ehdotti, että pyörä annetaan lidalle, jos hänellä ei vielä ole. Ehdotus hyväksyttiin. Pojat olivat lähteneet siltä seisomalta hoitamaan asiaa. Posket ilosta loistaen he kertoivat, että lidan äiti oli jo ehtinyt miettiä mistä hän saisi edullisesti lidalle pyörän. lidan äiti olisi halunnut maksaa pyörästä, mutta pojat kieltäytyivät kohteliaasti rahasta. Niinpä hän oli järjestänyt lettukesti kaikille kunnostajille. Kyllähän pojille lettuset kelpasivat. Ja lisäksi tuntui niin hyvältä, ai miten hyvältä, yhtä hyvältä kuin kermavaahto ja vattuhillo.

Ollaan tarkkoina

Messi tuli kuin viimeistä jalkaa kohden Sikurimetsän kokoontumisaukiota. Se puhkui ja puhisi. - Arvatkaa mitä minä kuulin kun Miisa, se Kujalan jätekeskuksen neuvoja kertoi luokkaretkellä olleille koululaisille tänään? Suomalaiset heittävät aivan kamalasti ruokaa hukkaan. On ihan kamalaa, että joka kymmenes lautasellinen menee roskiin. Sehän maksaakin valtavasti. Minä olen kuullut kun ihmiset puhuvat, että ruoka on kallista. Melkein kaikki ne ostavat ruokansa kaupasta.

Keijut, jotka saivat ruokansa metsänkukkasista, olivat hieman pöllämystyneitä tällaisesta tiedosta. Ne katselivat toisiinsa. Levähtämään tullut Lauri Lokki sen sijaan oli iloinen omasta mahdollisuudestaan saada hyvä tarjotin kaatopaikkapenkan tarjonnasta. Olihan Lauri huomannut, että talven aikana evästarjonta oli kaventunut. Lauri Lokki oli muiden loppien kanssa tutkinut hieman asiaa. Niitä kippaavia autoja oli ensin tullut kaatopaikkapenkalle yhä vähemmän ja vähemmän, kunnes ne olivat kokonaan lakanneet kippaamasta jätteitään kaatopaikalle. Lokit olivat äimistyneitä kun ne olivat huomanneet, että sekajätteitä tyhjennettiin yhden talon sisälle. Sen talon seinässä luki LATE. LATE tarkoittaa lajitteluterminaalia tiesi Messi. Sinne päätyvät sekajätteet ennen kuin ne matkaavat eteenpäin. Messi tiesi kertoa senkin, että ruokajätteet kannattaa kompostoida itse tai laittaa biojätteisiin, jolloin ne palaavat kompostina takaisin luonnon kiertoon.

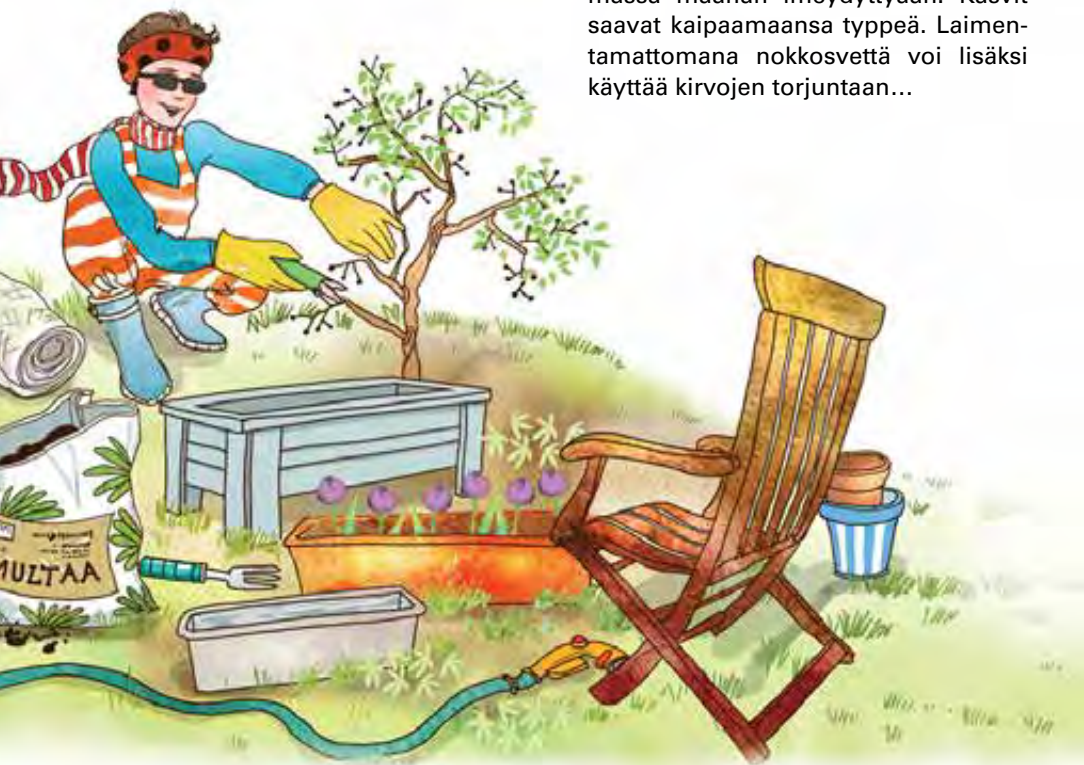
Sikurimetsän hiiret olivat hyvin tyytyväisiä, sillä edelliskesän siemeniä löytyi sieltä täältä. Lämmin ilma oli houkutellut karpäset ja muut hyönteiset liikkeelle – lintujen ruuaksi. Messin puheet saivat vähän nälkäisen Lauri Lokin mietteliääksi: - Taidankin palata Isolle Järvelle kalastamaan, jääkin on onneksi jo sulanut.

- Miisa pyysi lapsia ottamaan lautaselle vaan sen verran kun syö ja muistutti, että kaikki banaaninkuoret ja omenan kannat laitetaan biojätteisiin tai kompostoriin, kertoi Messi ja vilkutti Lauri Lokille, joka oli jo noussut siivilleen...

Kasvuvoimaa helposti

Kukkapenkistä pilkistävät versot saivat Maijun ja Paavon kertaheittolla intoutumaan puutarhan laittoon. Unelmoiden Maiju sulki silmänsä ja näki jo, kuinka vihreä verho varjostaa ja viilentää tulevat helteiset päivät. Sisiliskot vilistivät koloistaan, oravat katselivat tanssia ihaillen. Keijut, Suhina, Säte ja Kaisla lymysivät sireenin varjossa ja seurasivat kiinnostuneina punaposkisten lasten touhuja. - Suojaa paahteelta ja ylimääräisiltä katseilta kaivataan. Mitenkä saisimme nuo köynnökset kasvamaan nopeammin? mietti Maiju.

- Tarvitaan lannoitteita, tiesi Paavo. Niin, mutta miten me niitä saamme? Maiju muisti kuulleen jäteneuvoja Miisan puhuneen tällaisessa tilanteessa nokkosvedestä. Lapset soittivat Miisalle.

Miisa oli mielissään, kun edullinen ja tehokas lannoite oli juolahtanut lasten mieleen. Ja hän kertasi, ämpärilliseen vettä upotetaan reilu tukko nokkosen varsia lehtineen. Annetaan "hautua" 2 viikkoa pari kertaa voi välillä kepillä hämmentää. Sitten otetaan mukillinen lannoitelientä 10 litran kastelukannuun ja kastellaan kasvit. Lannoiteliemi haisee mahtavasti, mutta haihtuu ulkoilmassa maahan imeytyttyään. Kasvit saavat kaipaamaansa tyypeä. Laimentamattomana nokkosvettä voi lisäksi käyttää kirvojen torjuntaan...

Hip hei kesäretkelle

Keijujen värisevät siivet saivat Messi Menninkäisen hämmentyneeksi. Suhina suhisi, Kaisla kahisi, Säte lepatti. Mitä ne nyt oikein puuhasivat? Hetken häkellystä seurattuaan Messi ymmärsi mistä oli kyse. Keijut olivat kuulleet, että ihmiset lomailevat kesällä. Nyt keijut olivat päättäneet myös lähteä lomaretkelle. Tarkalleen ottaen ne aikoiivat retkeillä. Sikurimetsän pikkujärven laskujokea seuraamalla ne tiesivät, että löytyy isompi järvi. Sen rannalla oli ihanaa hiekkaa ja laakea kallio. Mukaan tarvittiin eväät. Eväskoriksi löytyi pikkuruinen joulukukkakori, jonka korkeaa sangankaari tarjosi mahdollisuuden kahden keijun yhtä aikaa lennättää kori retkipaikalle. Pikkuiset keijut laittoivat evääksi kuivattuja mustikoita.

Messi seurasi keijujen touhuja ja yhtäkkiä se kainosti ilmoitti: - Minäkin haluaisin mukaan. Keijut riemastuivat. Messi jatkoi: - Eväsmustikat eivät taida riittää, mutta jos laitettaisiin lisäksi jotain peikkoruokaa? Minä kannan korin, minä jaksan paremmin, lupasi Messi. Kaisla -järvenkeiju, joka kantoi huolta erityisesti järvistä ja puroista, kertoi Messille, että joskus lapset unohtavat kerätä roskansa rantaretkiltään. Jää muovipusseja ja jugurtipurkkeja - milloin mitään. Aina pitää jaksaa kantaa takaisin kaikki mitä viekin, sillä järvesä ja rannoilla paperit ja muovipussit ovat haitaksi ja rumentavat ja vievät ilon muilta rannalle tulijoilta. Järven rannalla oli joskus paistettu tikkupullaa nuotiossa, jonka paikka oli vielä näkyvissä rannalla, mutta Kaisla-keiju tiesi, että Ison Järven rannalla ei nuotio synttäminen enää ole luvallista.

Metsänväen kesäpäivä kului leppoisasti. Suuri järvi peilasi heleää auringonpaistetta. Messi uitteli kaarnan palasta samalla kun se vilvoitteli jalkojaan rantavedessä. Keijut kisailivat ja niiden siivet välkkyivät kilpaa kirkkaan veden kanssa. Vasta kun aurinko laski tummentuvan metsän taakse ja veden yllä saapuivat parveilemaan hyönteisten parvet, retkeilevä joukkomme palasi iloisena takaisin Sikurimetsään.

Talven varalle talteen

Keijut olivat löytäneet pikkuisen lasipurkin, joka oli viskattu polun varteen. Onneksi se purkki ei ollut mennyt rikki. Rikkinäisen purkin palat ovat myrkyä metsäneläimille. Niistä saa syviä ja pahoja haavoja käpäliin. Löytyneessä purkissa oli houkutteleva, makoisa tuoksu. Hieman lähemmin nuuhkittuaan oli Suhina rohkaistunut maistamaan. Se ei tunnistanut ensin, mutta sitten se äkkäsi, että mansikkahilloa. Ne lapset, jotka olivat olleet retkellään lähistöllä, olivat laittaneet hilloa eväslettujensa päälle.

Säde tiesi, että kaikki tyhjät lasipullot ja -purkit voi laittaa ekopisteiden laatikoihin. Sitten hän osasi kertoa, että keräyslasista tehdään lasivillaa, sitä jota käytetään talojen seinissä eristeenä, että lämpö pysyy sisällä. Arvaatteko, kuinka monta lastenruokapurkkia tarvitaan, että saadaan tehtyä eristeet yhtä omakotitaloa varten? Ei Sädekään oikein ymmärtänyt mistä oli kysymys, mutta hän oli kuullut Miisan kertovan asiasta päivähoitajien vierailuryhmälle. Säde osasi laskea kymmeneen ja nyt hänen

kuulemansa määrä oli niin käsittämätön, ettei se ollenkaan tajunnut. Säde ei oikein edes tiennyt onko hän kuullut oikein ja että näinkö se menee, mutta niitä tyhjiä purkkeja tarvitaan viisitoistatuhatta. Siis 15.000 purkkia yhteen omakotitalon eristämiseen tarvittavan lasivillan valmistukseen. Lasipurkeissa ei ole panttia samalla tavalla kuin limupulloissa, senkin Miisa oli sanonut. On mahdottoman hyvä asia, että ne voidaan käyttää uusioraaka-aineena. Parastahan olisi, etteivät ne joudu jätteeksi vaan että niitä käytetään hyvin pestyinä säilytyksessä.

Ehjiä purkkeja säilöjät tarvitsevat erityisesti syksyiseen aikaan, kun metsästä ja puutarhasta saa marjoja.

Hei haravat heiluvat

Messi Menninkäinen nojaili jätokeskuksen aidannetta vasten ja katseli kun ihmiset toivat risuja ja haravointijätteitään. Syksy oli tuloillaan, sen saattoi haistaa viilenneestä aamuilmasta. Hieman kirpakkaa. Haravointijätteitä oli tuomassa Niemisen perhe. Äiti Niemisellä oli kädessään pikkuisen ämpäri ja hän puheli touhuttaessaan pikku Ullalle, että missähän se lava on minne nämä muumio-omenat saisi laittaa. Messin uteliaisuus heräsi. Se meni lähempää katsomaan miltä muumio-omenat näyttävät. Kummallisen näköisiä. Äiti Nieminen laittoi ämpäriinsä sisällön lavalle, jossa jo ennestään oli puutarhajätteitä. Messi ei voinut käsittää mistä oli kysymys. Juuri nyt omenien tulisi olla punaposkisia ja mehukkaita. Miisa jäteneuvoja oli saatanut ryhmän koululaisia takaisin linjautolle. Niinpä Messi riensi nykimään Miisalta tietoa. Miten omenista on tullut ruskeita ja oudon näköisiä?

Miisa oli tietoinen ongelmasta ja kertoi kärsivällisesti: - Muumiotautia aiheuttavat sienet kuuluvat kotelosieniin. Hienolta nimeltään Monilinia fructicola-sieni talvehtii muumioituneissa hedelmissä ja saastuneissa puun oksissa ja rungoissa. Kun ilma on kuiva, itiöt eivät idä. Tartunnan saaneissa puissa kehittyvä kesällä lisää kuromaitiöitä, jotka tartuttavat kypsyviä hedelmiä.

Tuulen mukana muumiotaudin itiöt leviävät lähinnä paikallisesti. Sienen vaivat omenat muuttuvat ruskeiksi ja mädäntyneen näköisiksi. Taudin vaivat omenat eivät kelpaa syötäväksi, siksi ne kannattaa pudottaa puusta.

Messi rauhoittui Miisan selvityksestä, sanana muumio oli herättänyt sen peikkomaisen mielikuvituksen lentoon. Luonnossa sattuu ja tapahtuu, mutta asioille yleensä löytyy selitys, kunhan kysyilee...

Juhlitaan ilman jätteitä

Miisa oli istahtanut kesken kiireidensä Sikurimetsän laitaan. Samalle kivelle tupsahti Messi, joka eloisaan tapaansa kyseli mitäpä Miisalla oli mielessään. - No mietinpä tässä vain miten neuvoisin päiväkodin väkeä järjestämään juhlat mahdollisimman vähäjätteisesti. Päiväkodilla ei ole riittävästi astioita. - Ai, ajatteletko, että kertakäyttöisiä muovikuppeja pitäisi välttää? kysyi Messi. - Sitäpä juuri, vaikka menisi vähän ne kupit energiajätteeksi. Messi istui mietteliäänä käsi poskella ja sitten se ehdotti riemuissaan, että kaikki aikuiset tuovat mukanaan oman kupin. Miisakin innostui, kun oli jo päiväkodin väelle ehdottanut, että juhlittaisiin nyyttikestien pohjalta.

Kaikki osallistuvat tekemiseen ja tuovat leipomuksiaan, mehua ja omenia kotoa. Oli myös päätetty lelujen vaihtopöydästä, siis että tuodessaan yhden lelun voi valita pöydältä jonkun

muun lelun kotiin vietäväksi. Miisa oli menossa juhlimaan pukeutuneena peikoksi, kuten kutsussa oli kaikkia toivottu pukeutumaan. Siitä Messi piti kovasti. Messi Menninkäinen osasi neuvoa, kuinka Miisa saa pörrötettyä hiuksistaan peikkoisen näköiset ja että hännänpäässä on hyvä olla tupsu ja jos löydät vielä hiuspannan, niin siihen voisi kiinnittää peikkokorvat!

Miisa hypähti pystyyn ja huudahti: - Sitenhän meillä ei mitään ongelmaa olekaan. Nyt kääritään hihat ja pannaan tuulemaan. Tärkeintä juhlissa on yhteiset laulut ja leikit sekä iloinen mieli. Sitä tulee jokaisen mukana, kun yhdessä tehdään.

Voit arvata, että niistä tuli mukavat juhlat, joissa kaikilla oli niin muka- mukavaa...

Lyhty mielenkin valaisee

Syksy oli jo pitkällä. Sikurimetsän oli peittänyt hentoinen lumikerros. Mutta märkä maa oli nielaissut jo mus-taan syleilynsä hiutaleiden tuoman valoisuuden. Päivä oli lyhentynyt. Keijut istuivat allapäin ja juttelivat suuren kuusen suojassa siitä, kuinka pimeyttä ja lyheneviä päivänhetkiä jatkuu vielä pitkään. Kaisla-keiju oikoi itseään ja pyrähti lentoon vetristämään jähmetty-nyttä oloaan. Se vilkaisi vaistomaisesti ja näki pitkälle polun suuntaan.

Ryhmä lapsia oli tulossa. Keijut vetäytyivät syvemmälle kuusen suojaan tarkkailemaan tulijoita. Hiljaisessa, lehdettömässä metsässä kuului lasten laulua ja näkyi tuikkivia valoja? Kun lapset olivat tulleet lähemmäs keijujen lymypaikkaa, keijut näkivät, että jokaisella lapsella oli lyhty kädessään ja lyhdyssä paloi tuikku. Muutamalla lapsella oli ihan itse tehty lyhty. Millalla ja Nooralla oli lasipurkki, johon oli laitettu valkoista pitsiä koristeeksi ja

rautalangasta taivuteltu sanku. Pitsistä jäi kaunis varjo. Akin ja Mikon lyhdyt oli tehty hernesoppapurkista. Purkkeihin oli naulalla vasaroitu pieniä reikiä ja reijistä tuikku loisti somasti. Lapset kulkivat varoen tuikkujaan ja lauloivat keijuille ennestään tuntematonta lyhtylaulua. Sikurimetsän aukio oli kuin tehty laululeikkejä varten. Lapset asetuivat piiriin ja asettivat lyhtyinsä piirin keskelle. Oi miten kauniisti niiden valo hämärässä metsässä loisti! Keijut seurasivat hiiskumatta leikin loppuun ja leikin loputtua lapset ottivat lyhtyinsä ja lähtivät vaeltamaan kerho-ohjaajien kanssa polkua eteenpäin.

Suhina ehätti ensimmäisenä sano-maan, että tuollaiset lyhdyt olisivat kauniit metsänväen joulujuhlissakin, puiden oksilla joulua valaisemassa...

Joulumietteitä

Maiju ja Paavo nojasivat ikkunalaudalle. Pihalla nökötti lumiukko nauruu. Lapset olivat rientäneet aamulla sen tekemään, kun yöllä oli satanut lunta. Nyt he tirkistelivät ja toivoivat näkevänsä tontun. Joulukuun oli vain muutama päivä. Paavo oli yrittänyt olla jo monta viikkoa oikein kiltisti ja kunnolla. Hän oli kerännyt lelut lattialta leikkien päätyttyä, erityisesti ne pienet palikat, etteivät ne joudu imurinruuaksi.

Maiju ja Paavo olivat kirjoittaneet kirjeet Joulupukille, laittaneet ne Korvatunturin osoitteeseen ja odottivat joulun tuloa. Yhdessä oli järjestetty lelulaatikkoa. Yhdestä Paavon autosta oli kaksi pyörää irronnut, eikä niitä löytynyt vaikka miten pengottiin. Koska auto oli metallinen, se laitettiin pussiin, johon kerättiin purkkeja ja korkkeja odottamaan viemistä ekopisteen metalliasiaan. Laatikossa oli pieniä ja isompia pehmoleluja, joilla ei oltu leikitty pitkään aikaan. Maiju ehdotti, että ne vietään kierrätyskeskukseen. Kirjahyllystä lapset keräsivät pois kaikki vauvakirjat. Ne saisi keväällä syntyvä uusi serkkuvauva.

Paavon massua ihan kipristeli jännityksestä. Lukeekohan pukki huolellisesti toivomuslistan?

- Jos tuleekin vaan villasukkia ja pyjama, huokasi Paavo ääneen.

Silloin Maiju muistutti, ettei pulkkamäkeen voi mennä, jos ei ole lämpimiä sukkia.

- Joku vilahti, huudahti Paavo, se meni lumiukon taakse! Jos se oli tonttu?

Nenät litistyneinä ruutuun lapset tihrustivat. Tuuli oli nostanut pienen lumi-pyryn ja sen mukana keijut vilahtivat lumiukon taakse. Lumiukko hymyili edelleen ja Säde, Suhina ja Kaisla hymyilivät myös, vaikkeivät lapset voineet keijuja nähdä. Lumiukon takana keijutkin odottivat joulunaikaa. Kaikialla ilmassa väreili joulun taikaa.

Päijät-Hämeen Jätehuolto Oy

Sapelikatu 7, 15160 Lahti
Palvelu- ja lajitteluneuvonta 03 871 1766

www.phj.fi

Painotuote
441 042

kuvat: Anita Polkutie • suunnittelu ja paino markprint oy • 2013